

ПЕРЕДМОВА

Історія має дві ролі. Її перша роль — бути слідом. Деякі сліди дуже красиві, ними хочеться пишатися, милуватися, поставити їх десь на видне місце, щоб усі завжди знали й пам'ятали про ці шедеври людської долі. Інші сліди жахливі, огидні, неприємні, за них соромно, їх хочеться приховати й забути. А ще історичні сліди — ті, що й красиві й некрасиві, — є чимось подібними до давніх рослин на камені: одні — видно добре, інші — складно розібрати, а те, чого не видно, доводиться домальовувати в уяві.

Друга роль історії — бути дзеркалом. Це дзеркало показує, де людина хвора й де її треба лікувати. Не знаючи своїх уразливих і сильних сторін, не знаючи своїх недугів і не лікуючи їх, людина може тяжко занедужати, утратити комфорт життя, зрештою втратити саме життя. У вседержавних чи всесвітніх масштабах те саме: якщо кожна людина не пізнає вад людської суті на прикладі історії і не зробить висновків для їх подолання — цілі нації занепадуть, а людство загрузне в постійному колі страждань.

Ніщо не робить людину людянішою, ніж історія. Ніхто не підтримує цей світ, окрім вас. Але для достойної справи потрібна гідна підготовка. Цей зошит дасть вам змогу поглянути на історію людства з різних сторін, а ще — він допоможе вам навчитися думати різними способами, бо хтозна, яку професію ви опануєте в майбутньому. Виконувати абсолютно всі завдання в цьому зошиті не обов'язково. Прислухайтеся до ваших учителів — вони самі зможуть вибрати вправи до кожної теми.

І не забувайте: історія — то не збірка оповідок, а система, і її варто усвідомити. Кожен із нас є частиною цієї системи. Кожен із нас може цю систему продовжити. Кожен із нас може цю систему змінити.

Посилання на всі презентації за QR-кодом:

Урок № 1

Діагностичне оцінювання із всесвітньої історії за програмою 8 класу

1. Відкриття Америки: коли і хто здійснив?
2. Перша навколосвітня подорож, яка довела, що світ круглий: коли і хто здійснив?
3. Опишіть коротко, про що був Тордесільяський договір 1494 року, укладений між Іспанією та Португалією.
4. Що таке «Реформація»? Який стосунок до неї має Мартін Лютер?
5. Хто такі «протестанти»? У яких країнах їхній рух набув найбільшого поширення?
6. Хто такі «гугеноти»? Який стосунок до них має Жан Кальвін?
7. Що таке «Ренесанс»? Назвіть декілька його представників.

8. У чому суть Аугсбурзького миру 1555 року?
9. Що таке «абсолютизм»? Назвіть декілька його представників у Європі XVI–XVII ст.
10. Коротко визначте, яке значення для Європи мала Тридцятилітня війна 1618–1648 років.
11. Що таке «освічений абсолютизм»? Назвіть декілька його представників.
12. Яке значення для сучасності мала війна за незалежність США 1775–1783 років?

Урок № 2

Криза «старого порядку». Доба Просвітництва. Початок Великої французької революції кінця XVIII ст.

Ознайомтеся з поняттям:

«Старий порядок» — суспільний режим у Франції XVI–XVIII ст., для якого характерні абсолютизм (майже не обмежена влада короля), наявність широких прав і привілеїв у невеликої групи суспільства: дворян і духівництва. Тим часом широкі верстви населення, як-от селяни, ремісники, міщани, буржуа (міські підприємці) та купці, були обтяжені податковим тягарем і, по суті, самотужки формували щорічну скарбницю держави, яку витрачали на амбітні політичні інтереси монархів, зокрема на забезпечення армії та флоту. Вислів «старий порядок» укорінився вже у XVIII ст., коли освічені громадяни бачили, що за останні двісті з гаком років у суспільно-економічному житті майже нічого не змінилося на краще, а панівна верхівка зовсім втратила ініціативу в реформуванні країни.

ЗАВДАННЯ № 1

Орієнтуючись на відповідний до теми параграф підручника, розсортуйте причини Великої французької революції на суспільно-економічні та ідеологічні.

Причини Великої французької революції

Суспільно-економічні причини	Ідеологічні причини

Суспільно-економічні причини	Ідеологічні причини

Перелік причин для сортування: дворянство і духівництво мають політичні права й не сплачують податків; селяни й ремісники не мають політичних прав, але платять багато податків; французькі ідеологи Просвітництва поширюють гасло про громадянське рівноправ'я і справедливість; державна скарбниця порожня; король Людовік XVI підвищує податки; дедалі більше французів здобувають базову освіту.

ЗАВДАННЯ № 2

Упізнайте представників французького Просвітництва за формулюванням політичної критики, яку вони висловлювали про «старий порядок».

«Абсолютизм — це, безперечно, зло, але влада монарха може залишатися вельми широкою, якщо правитель освічений, прогресивний і справедливий»	
«Монархія не може існувати надалі — вона віджила себе й має бути ліквідована, як і заsilля багатіїв. Нехай постане нове демократичне суспільство — республіка, де владні повноваження зосереджено в руках більшості — дрібних приватних власників»	
«Влада у країні має перейти до громадськості й бути поділеною на три гілки: законодавчу, виконавчу й судову. Щодо монарха, то його владу мають суттєво обмежити парламент і конституційні права громадян»	

Просвітники на вибір: Кондільяк, Монтеск'є, Дідро, Ламетрі, Вольтер, Гольбах, Руссо.

Урок № 2–3

Початок, перебіг і завершення Великої французької революції

ЗАВДАННЯ № 1

Заповніть таблицю із ключових подій Французької революції, правильно визначаючи дату й подію. Для розв'язання завдання орієнтуйтеся на інформацію з підручника.

Дата	Подія
17 червня 1789 року	
14 липня 1789 року	
1789–1791 роки	
лютий 1792 року	
січень — жовтень 1793 року	
червень 1793 року — липень 1794 року	

Дата	Подія
липень 1794 року — листопад 1799 року	
9 листопада 1799 року	

Перелік подій для заповнення таблиці: Наполеон Бонапарт із військом розпускає Директорію (парламент) і проголошує себе консулом — одноосібним правителем; період якобінського терору, коли у країні масово страчують за найменшу підозру у зраді інтересів революції; період термідоріанського режиму, коли у країні відновлюються спокій та економічна стабільність; депутати від селян і ремісників, щоб ухвалити справедливі закони, проголошують створення свого парламенту під назвою «Національні збори»; парижани захоплюють в'язницю Бастилію — місце ув'язнення борців за громадянські права; період, коли у Франції ухвалюють Декларацію прав людини й першу у світі Конституцію; період, коли страчують короля Людовіка XVI та його дружину Марію; військовий союз Австрії та Пруссії, що утворюють Першу антифранцузьку коаліцію і атакують Францію, щоб не допустити поширення революційних настроїв у Європі.

Зміст

Урок № 1.	Діагностичне оцінювання із всесвітньої історії за програмою 8 класу	4
Урок № 2.	Криза «старого порядку». Доба Просвітництва. Початок Великої французької революції кінця XVIII ст.....	6
Урок № 2–3.	Початок, перебіг і завершення Великої французької революції	8
Урок № 4.	Консульство та імперія у Франції.....	10
Урок № 5.	Історичне значення Французької революції. Віденський конгрес 1815 року	12
	<i>Практичне заняття.</i> Історичний портрет одного з діячів Великої французької революції	12
Урок № 6–7.	Індустріальна революція у країнах Західної Європи та її наслідки. Спроби осмислення нової дійсності. Нові політичні погляди: консерватизм, лібералізм, соціалізм, націоналізм.....	24
Урок № 8–9.	Велика Британія і Франція у період із 1815 по 1830-ті роки.....	27
	Актуалізація знань за темами: «Велика Британія і Франція у період із 1815 по 1830-ті роки»	30
Урок № 10.	Тематична контрольна робота № 1 для 9 класу із всесвітньої історії.....	32
Урок № 11.	Австрійська імперія та Російська імперія в першій половині XIX ст.	35
Урок № 12.	«Весна народів». Революції 1848–1849 років у Західній і Центральній Європі.....	38
Урок № 13.	Об'єднання Німеччини та Італії	41
Урок № 14.	Громадянська війна у США і реконструкція Півдня	43
Урок № 15.	Монополізація економіки. Зростання ролі держави в суспільному житті. Завершення формування індустріального суспільства в розвинених країнах світу.....	46
Урок № 16.	Тематична контрольна робота № 2 для 9 класу із всесвітньої історії.....	48
Урок № 17.	<i>Практичне заняття.</i> Суперечливі наслідки колоніальної політики метрополій для країн Азії та Африки. Урок-дискусія	51
Урок № 18.	Франко-пруська війна та її наслідки. Третя республіка у Франції	60
Урок № 19.	Велика Британія у кінці XIX ст. — на початку XX ст.	63
Урок № 20.	Економічне піднесення США в кінці XIX ст. — на початку XX ст. Антитрестівське законодавство. Експансіонізм. Теодор Рузвельт. Вудро Вільсон.....	65
Урок № 21.	«Великі реформи» в Росії. Зовнішня колоніальна політика імперії. Революція 1905–1907 років. Століпінські реформи.....	68
Урок № 22.	Австро-Угорщина — дуалістична монархія. Балканські війни й поява незалежних держав	70
Урок № 23–24.	Доба Мейдзі в Японській імперії. Китай і Сінхайська революція (порівняльний аналіз Японії та Китаю).....	72
Урок № 25.	Спроби модернізації Османської імперії. Персія у другій половині XIX ст.	75
Урок № 26.	Тематична контрольна робота № 3 для 9 класу із всесвітньої історії.....	77

Урок № 27.	Утворення військово-політичних блоків: Троїстого союзу й Антанти....	81
Урок № 28.	Початок боротьби за переділ світу. Міжнародні кризи та збройні конфлікти на початку XX ст.	83
Урок № 29.	Україна у планах Німеччини, Австро-Угорщини та Російської імперії напередодні Першої світової війни.....	87
Урок № 30–31.	Урізноманітнення форм і напрямів освіти. Наукові й технічні досягнення	90
Урок № 32.	Література та мистецтво. Зародження масової культури.....	95
Урок № 33.	Тематична контрольна робота № 4 для 9 класу із всесвітньої історії....	98